

IRAK ÜLKE VE TEKSTİL SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMA RAPORU

Yıl: 2025
Hazırlayan: Van Ticaret ve Sanayi Odası
Dış Ticaret Müdürlüğü

1.GENEL BİLGİLER

RESMİ ADI	IRAK CUMHURİYETİ
NÜFUS	45,5 MİLYON (IMF 2025)
YÜZÖLÇÜMÜ	434.128 km2
DİL	ARAPÇA
BAŞKENT	BAĞDAT
PARA BİRİMİ	IRAK DİNARI
YÖNETİM ŞEKLİ	FEDERAL PARLAMENTER CUMHURİYET
DEVLET BAŞKANI	ABDÜLLATİF REŞİD
BAŞBAKAN	MUHAMMED ŞİYA ES-SUDANİ
GSYİH	271, MİLYAR \$ (IMF 2024 TAHMİNİ)
KİŞİ BAŞINA GSYİH	6.104,4 \$ (IMF 2024 TAHMİNİ)
GSYİH BÜYÜME HIZ	%2,9 (IMF 2024 TAHMİNİ)
ENFLASYON ORANI	% 2,5 (IMF 2025)
İŞSİZLİK ORANI	%15,5 (DÜNYA BANKASI 2023 TAHMİNİ)

Coğrafi Konum

Irak'ın Türkiye ve İran sınırına yakın bölgeleri dağlıktır. Çoğunlukla düzlük arazilerden oluşan Irak topraklarının %13'ü tarım alanı, %10'u otlak, %4'ü orman ve çalılıktır. Yine İran sınırında bataklıklar görülmektedir. En önemli akarsuları, kaynağı Türkiye'den doğan Fırat ve Dicle nehirleridir.

Bölgelere göre değişiklik arz eden bir iklimi vardır. Orta kesimde bulunan başkent Bağdat'ta yıllık sıcaklık ortalaması 23°C olup, en sıcak aylar Temmuz ve Ağustostur. Bu aylarda en fazla sıcaklık 43- 45°C'dir. Bağdat'ta en soğuk ay 4-16°C ile Ocak'tır. Yağışın en az olduğu aylar 1 mm ortalama ile Haziran-Eylöl iken en yüksek yağış ortalamasına sahip ay 28 mm ile Mart'tır

Siyasi ve İdari Yapı

30 Ocak 2005'te yapılan ilk seçimlerle, yeni anayasayı yapmakla görevli 275 sandalyeli geçiş süreci parlamentosu ve hükümeti oluşturulmuştur. Taslak anayasa 15 Ekim 2005'te düzenlenen bir referandumla Anayasa olarak kabul edilmiştir. Kasım 2009'da seçim kanununda yapılan değişiklikle Parlamento (Temsilciler Meclisi) üye sayısı 325'e yükseltilmiştir. Milletvekili seçimleri 4 yılda bir yapılmaktadır.

Başbakan yürütmenin başıdır. Cumhurbaşkanı'nın idaredeki rolü büyük ölçüde semboliktir. Irak, idari olarak 18 vilayetten oluşmaktadır. Valiler, yerel seçimlerde oluşan İl Genel Meclisi üyeleri arasından seçilmektedir. Sadece başkent Bağdat'ın Valisi Başbakanın önerisi ve Parlamento onayı ile belirlenmektedir. Valiler aynı zamanda belediye başkanı görevini de yürütmekte olup, Valilikler bünyesinde Belediye birimleri bulunmaktadır.

Nüfus ve İstihdam

2023 yılı itibarıyla nüfusun %59'unu 15-64 yaş grubu, %38'ini 0-14 yaş grubu oluşturmaktadır. Şehirleşme oranı %72'dir. (Dünya Bankası-2024) Dünya Bankasına göre, Irak'ın en kalabalık şehri olan Bağdat'ın nüfusu 7,5 milyondur. Verimli arazilere yakınlığı ve başkent de olması nedeniyle Bağdat ve çevresi, nüfusun yaklaşık dörtte birini barındırmaktadır. Bağdat'ı, Musul ve Basra vilayetleri izlemektedir.

Siyasi ve İdari Yapı

Irak petrol ve doğalgaz zengini ülkedir. Petrol, ülke ekonomisinin dayandığı temel sektördür. Ham petrol ihracatı milli gelirin %60'ını, kamu gelirlerinin ise yaklaşık %90'ını oluşturmaktadır. Irak, dünyanın en düşük petrol üretim maliyetine sahip ülkelerinden birisidir. OPEC üyesi olan Irak'ın (tespit edilmiş) petrol rezervi 145 milyar varildir. Irak rezerv itibarıyla, Venezuela, Suudi Arabistan ve İran'ın ardından OPEC üyesi 4. büyük petrol ülkesidir. Basra, Ceyhan ve Ürdün üzerinden ihracatını yapmaktadır. 2024 yılı Kasım ayı itibarıyla ihracatı 3,3 milyon varil/gündür.

Irak ayrıca zengin doğalgaz rezervine de (132 tilyon feet³ /3,7 trilyon m³) sahiptir. Irak'ın doğal gaz üretiminin neredeyse tamamı, petrol üretiminin bir yan ürünü olan ilişkili doğal gazdır (associated gas) Petrolle birlikte çıkarılan gaz yeterince değerlendirilemediğinden bir kısmı yakılmakta (flared natural gas), bir kısmı ise elektrik santrallerinde kullanılmaktadır. İhtiyacı karşılamadığından gerektiğinde İran'dan gaz ithalatı da yapılabilmektedir.

2011-2021 döneminde kişi başına düşen yenilenebilir ülke içi temiz su kaynakları azalmakta olan ülkeler arasında Irak %25 azalma ile 45. sırada olup 2021 yılında sahip olduğu kişi başına düşen temiz su miktarı 817m³tür. [Dünya ortalaması %13 azalma, Türkiye %12 azalma ile 96. (Dünya Bankası2021)]

2.GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2023	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	270,8	277,48	258,02	260,8	278,13	294,47	312,58	331,46
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	0,9	0,3	-1,5	1,4	5,5	3,9	4,1	4,1
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	6.251	6.247	5.668	5.592	5.822	6.020	6.244	6.472
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	4,4	2,6	2,5	2,7	3	3	3	3
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	7,5	2	1,5	1,5	-0,1	0,7		-0,4
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	42,1	42,9	50,2	56	58,2	60,4	62,4	64

Kaynak: IMF (2025 Nisan)

*Tahmini veriler

Siyasi ve İdari Yapı

Irak'ın, 2025 yılı için tahmin edilen GSYİH ile 196 ülke arasında 52. büyük ekonomi olması, bu çerçevede hesaplanan kişi başı milli geliri ile 116. sırada yer alması beklenmektedir. (IMF) Irak ekonomisi, petrol gelirine dayalı bir yapıya sahiptir.

Milli gelirin 2/3'ünü petrol geliri oluşturmaktadır. Uluslararası petrol fiyatındaki artış veya düşüşler, ekonomik gelirini doğrudan etkilemektedir. Öte yandan, geçmiş dönemlerde uzun süreli uygulanan ekonomik ambargolar ve iç güvenlik sorunları Irak'ın küresel ekonomiyle bütünleşmesini güçleştirmiştir. Neticede son 40 yıl Irak ekonomisi oldukça istikrarsız bir yapı sergilemiştir.

Ekonomide kamunun ağırlıklı payı bulunmakla birlikte, Irak özel sektörü gelişme göstermektedir. Irak tüketim, ara ve yatırım mallarını büyük oranda ithal etmektedir. IMF'nin 2022 yılı Mayıs tarihli Irak raporuna göre; reel GSYİH'nin pandemi öncesi seviyesine ulaşması öngörülmektedir. Artan gıda fiyatlarının en savunmasız kesimler üzerindeki etkisini azaltmak en acil önceliktir. Yapısal reformları hızlandırmak, sosyo-ekonomik öncelikleri gerçekleştirmek için elverişli durumdaki petrol piyasası koşullarını kullanmak, Irak'ın orta vadeli ekonomik direncini güçlendirmenin anahtarı olacaktır.

(IMF açıklamasının detayı için bakınız) Dünya Bankasının 2022 tarihli değerlendirmesine göre ise özetle; Irak ekonomisi, pandeminin sebep olduğu ikiz şoktan ve 2020'de petrol fiyatlarındaki çöküşten yavaş yavaş toparlanmaktadır.

Hem petrol hem de petrol dışı sektörlerdeki büyüme, petrol üretiminin artması ve COVID-19 kısıtlamalarının gevşetilmesiyle pandemi öncesi seviyelerine ulaşma yolunda ilerlemektedir. Genel görünüm; jeopolitik gerilimlerin yol açtığı belirsizlikler, devam eden pandemi, güvenlik zorlukları ve iklim değişikliği gibi önemli risklere tabi olmaya devam etmektedir. (Dünya Bankası Irak Ekonomi Raporu)

Yine Dünya Bankasının 2022 yılı Haziran tarihli diğer bir değerlendirmesine göre; 2022-2024 döneminde yüksek öngörülen petrol fiyatlarının Irak'ın mali ve dış dengelerini fazlada tutacağı, bununla birlikte ekonomik görünümün Ukrayna savaşı gibi jeopolitik risklere konu olmaya devam edeceği, petrol fiyatlarının daha yükselmesinin Irak'ın mali dengesini iyileştirecek olsa da, artan gıda fiyatları ve tarım ithalatındaki aksamaların önceden var olan yoksulluk eğilimlerini şiddetlendireceği ve gıda güvenliği risklerini artıracığı öngörülmektedir. (Dünya Bankası Overview)

IMF heyetinin 2024 yılı 4. madde kapsamı değerlendirmesinin yer aldığı 16 Mayıs 2024 tarihli açıklamasında ise özetle; Irak'ta Hükümetin Ekim 2022'de göreve başlamasından bu yana ülkede iç istikrarın iyileştiği, 2023'ten beri devam eden mali genişlemenin 2024 yılında da büyümeyi artırmasının beklendiği, bununla birlikte Irak'ın petrol fiyatlarındaki dalgalanmalara karşı kırılgan olduğu ve orta vadede kamu borcu (stres) riskinin de yüksek olduğu, maruz kalabileceği dış istikrar riskleri arasında daha düşük petrol fiyatları yada Gazze ve İsrail'deki çatışmaların yayılmasının yer aldığı, öte yandan, aşırı büyümüş kamu maaş faturasının kontrol altına alınması ve petrol dışı ilave gelirlerin harekete geçirilmesini sağlayacak politika önlemleri ile büyük tasarruflar elde edilmesinin mümkün görüldüğü, ayrıca, özel sektörün gelişimi ve ekonomide çeşitlenmenin sağlanmasının dış istikrarın sürdürülebilirliği ve özel sektör istihdamının teşviki bağlamında hayati öneme sahip olduğu vurgulanmıştır.

Dünya Bankası 2025 yılı verilerine göre Irak'ta;

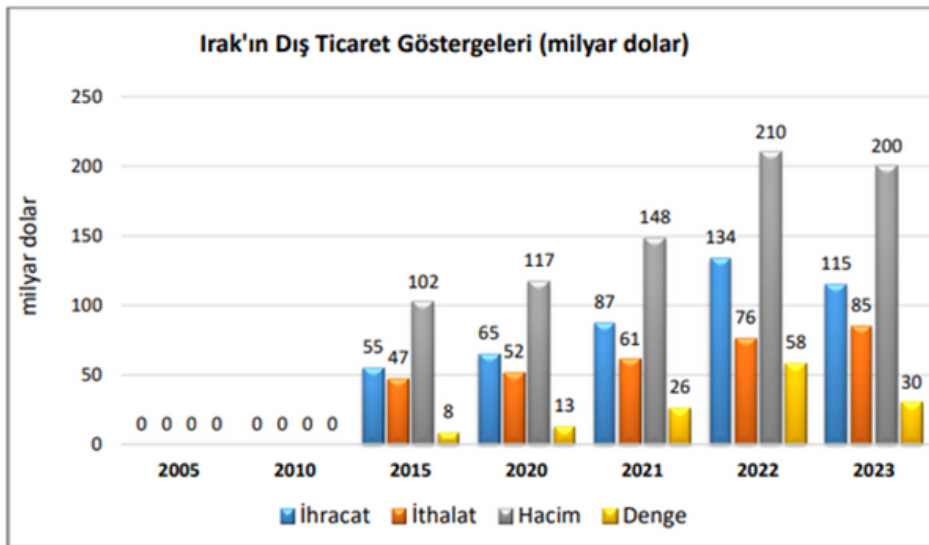
- 2024 yılı döviz rezervi (altın dahil) 87 milyar dolardır.
- 2023 yılı GSYİH'sı içinde sanayi sektörünün (inşaat dahil) payı %56, tarımın %3'tür. Sadece imalat sektörünün milli gelir içindeki payı ise %4'tür.
- 2024 yılı işsizlik oranı %15,5 seviyesindedir.

3.DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ekonomisi ve dış ticareti petrole dayanmaktadır.

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap-mirrordata /Irak (Güncelleme: 09.12.2024)

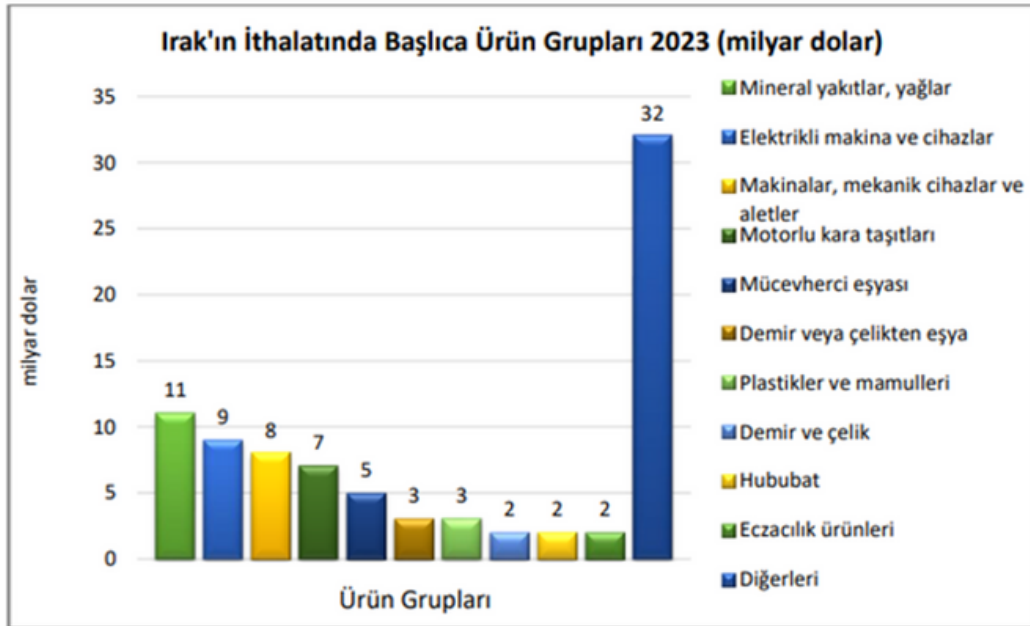
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: [Trademap-mirrordata](#)/Irak

İhtalat

Kaynak: [Trademap-mirrordata](#)/Irak

4.DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Ülkede yaşanan terör, siyasi ve iktisadi istikrarsızlık, ihracatı ve bütçesindeki payı yüksek olan petrol fiyatının aşırı düşmesi kamu gelirlerinin azalmasına ve Irak'ın büyük bir finansal krize girmesine yol açmıştır. Tüm bunlar ülkede bulunan yabancı sermayenin de hızla ülkeyi terk etmesine neden olmuştur.

2012 yılından itibaren düşüş eğiliminde olan doğrudan yabancı yatırım tutarı (3,4 milyar dolar seviyesinden) 2013-2022 döneminde negatif seviyede gerçekleşmiştir. (Dünya Bankası)

Nitekim, 2023 yılında -5,2 milyon dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 195. sırada yer almıştır. (UNCTAD-2025)

Diğer taraftan Dünya Bankası'nın Ocak 2018'de yayımladığı DEAŞ-terör saldırılarından doğrudan etkilenen yedi vilayetdeki (Bağdat, Babil, Anbar, Selahattin, Musul, Kerkük, Diyala) hasar ve ihtiyaç tespitini içeren raporda toplam hasar ve zararın 46 milyar dolar tutarında olduğu belirtilmektedir. Rapora göre, yedivilayetin uğradığı zarar ve ziyanın karşılanabilmesi için gereken yatırım tutarı 88,2 milyar dolardır. Bunun 22,9 milyar dolarlık kısmına kısa vadede, 65,4 milyar dolarlık kısmına ise orta vadede ihtiyaç duyulmaktadır. Tüm hasar ve zararın giderilebilmesi için gereksinim duyulan yatırım miktarı konut ve yerleşim için 17,4 milyar dolar, sanayi ve ticaret için 10,6 milyar dolar, altyapı için 9,1 milyar dolar olarak öngörülmüştür.

Irak, yeniden yapılanma için ihtiyaç duyduğu finansmanı kendi imkanları ile karşılamaktan uzaktır. Dolayısıyla, yeniden imar için yabancı sermaye ihtiyacı içindedir.

Türkiye'nin 2024 yılında yurtdışına gerçekleştirdiği yaklaşık 7 milyar dolar değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırımında Irak 26 milyon dolar ile 28. sıradadır. (ABD 1,3 milyar \$ ile 1.) (TCMB-2025)

2024 yılında yurt dışından Türkiye'ye gelen yaklaşık 7 milyar dolar değerindeki toplam doğrudan yatırımda ise Irak 4 milyon dolar ile 37. sıradadır. (Hollanda 1,6 milyar \$ ile 1.) (TCMB-2025)

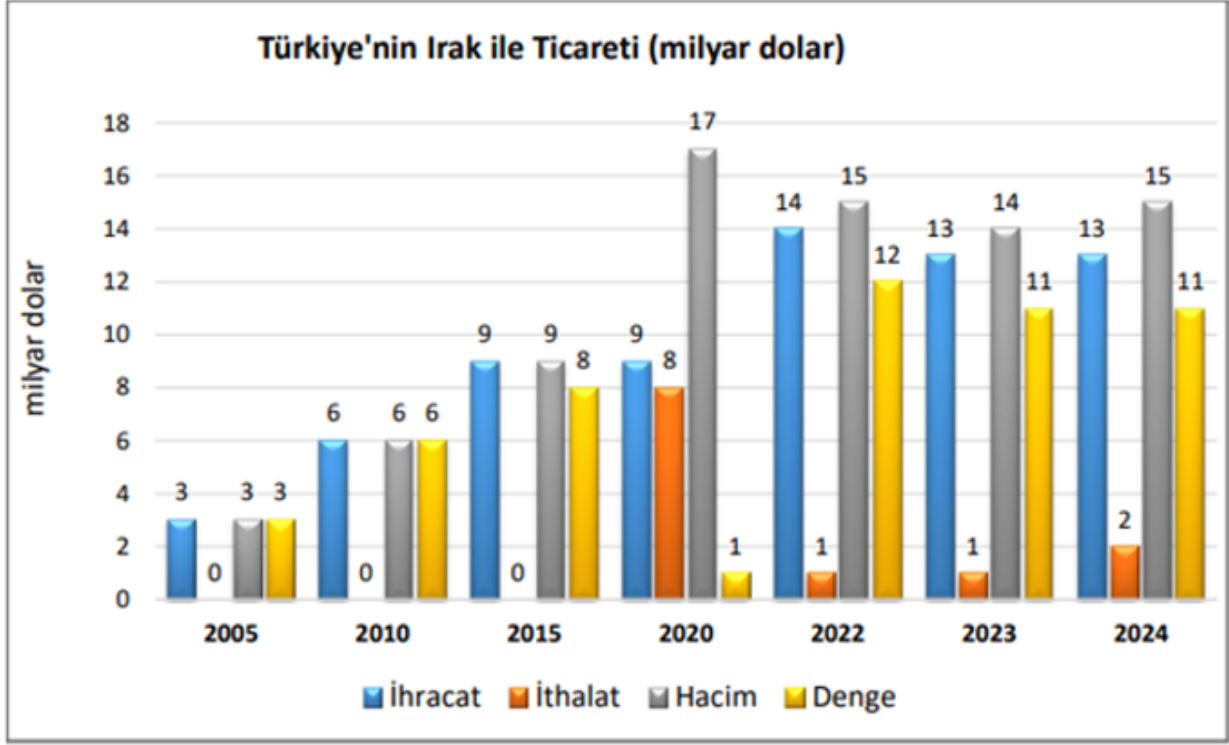
2021 yılı insani gelişmişlik endeksine göre 191 ülke arasında Irak 121. sıradadır. (BM-2024)

5. TÜRKİYE İLE TİCARET

Genel Durum

İkili ticaret Türkiye lehine fazla vermektedir.

Türkiye – Irak Dış Ticareti

Türkiye ile Irak arasında Serbest Ticaret Anlaşması veya ortak bir Gümrük Birliği bulunmadığından, Irak'a yapılan ihracatta gümrük vergisi ödenmektedir. 2023/23672 sayılı Irak Bakanlar Kurulu kararı kapsamında, 2023/23055 sayılı Karar'da değişiklik yapılarak, Irak tarafından ithal edilen ürünlere ilişkin gümrük tarifeleri uygulanmıştır.

Bununla birlikte uygulamada; Irak Merkezi Hükümeti ile Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi arasında ortak gümrük tarifesinin uygulanmasında yaşanan ihtilaflar devam etmekte olup, bazı ürünler için İbrahim Halil/Habur sınır kapısında Irak'ın diğer gümrük kapılarından farklı gümrük vergileri uygulanabilmektedir.

Esas olarak Irak'a ithal edilmek istenen eşyalar Irak'ın bütün hudut kapılarında yeni Irak Gümrük Tarife Cetveli'ndeki 8'li sınıflamadaki pozisyonuna göre gümrük vergisine tabidir.

Irak'tan İthalatımızda Sektörler

(TİM, TÜİK, Ocak-Aralık Dönemi)

SEKTÖR	2023 (x1000\$)	2024 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	1.498.192	1.827.058	%22,0
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	1.154.519	1.664.024	%44,1
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	36.481	62.103	%70,2
Demir ve Demir Dışı Metaller	94.271	49.392	-%47,6
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamuller	1.936	11.919	%515,7
Meyve Sebze Mamulleri	13.534	10.891	-%19,5
Deri ve Deri Mamulleri	10.015	10.313	%3,0
Mücevher	148.200	6.472	-%95,6
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	897	3.624	%304,1
Yaş Meyve ve Sebze	2.224	2.009	-%9,7
Elektrik ve Elektronik	6.246	1.355	-%78,3
Makine ve Aksamları	7.759	1.172	-%84,9
Hazır giyim ve Konfeksiyon	825	942	%14,2
Kuru Meyve ve Mamulleri	854	854	-
Otomotiv Endüstrisi	7.440	700	-%90,6
Çelik	11.865	500	-%95,8
İklimlendirme Sanayii	471	327	-%30,6
Tekstil ve Hammaddeleri	92	273	%198,4
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	57	61	%7,9
Fındık ve Mamulleri	83	40	-%52,1
Zeytin ve Zeytinyağı	110	37	-%66,6
Madencilik Ürünleri	253	25	-%90,3
Tütün	-	-	-
Savunma ve Havacılık Sanayii	-	-	-
Halı	-	-	-
Gemi, Yat ve Hizmetleri	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-

Irak'a İhracatımızda Sektörler (TİM, TÜİK, Ocak-Aralık Dönemi)

SÖKTÖR	2023 (x1000\$)	2024 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	12.759.358	13.006.477	%1,9
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	2.117.355	2.147.436	%1,4
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	1.113.116	1.158.286	%4,1
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	1.037.803	1.143.138	%10,1
Elektrik ve Elektronik	647.583	810.161	%25,1
Çelik	695.288	682.725	-%1,8
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	602.901	590.407	-%2,1
Hazır giyim ve Konfeksiyon	525.222	559.832	%6,6
Demir ve Demir Dışı Metaller	487.798	549.579	%12,7
Mücevher	274.330	452.321	%64,9
Yaş Meyve ve Sebze	266.590	393.121	%47,5
Makine ve Aksamları	367.679	375.226	%2,1
Otomotiv Endüstrisi	277.787	289.824	%4,3
İklimlendirme Sanayii	262.453	265.049	%1,0
Halı	194.909	264.258	%35,6
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	169.206	179.076	%5,8
Meyve Sebze Mamulleri	143.016	159.969	%11,9
Tütün	129.317	151.800	%17,4
Tekstil ve Hammaddeleri	122.748	145.245	%18,3
Madencilik Ürünleri	125.431	127.505	%1,7
Deri ve Deri Mamulleri	81.751	104.048	%27,3
Gemi, Yat ve Hizmetleri	1.303	50.131	-
Kuru Meyve ve Mamulleri	41.648	31.959	-%23,3
Fındık ve Mamulleri	7.396	11.637	%57,3
Savunma ve Havacılık Sanayii	2.161	6.106	%182,6
Süs Bitkileri ve Mamulleri	6.688	5.247	-%21,5

IRAK PAZARINDA HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNÜN ÜLKEMİZ AÇISINDAN ÖNEMİ

Irak Pazarında Hazır Giyim Sektörü

Hazır Giyim Sektöründe Üretim

Irak'ta hazır giyim sektörü, özellikle son yıllarda ekonomik toparlanma ve nüfus artışına bağlı olarak önemli bir gelişim göstermektedir. Bununla birlikte ülkede hazır giyim sektöründe yerli üretim oldukça kısıtlı seviyededir.

Güncelliğini yitirmiş makine ve altyapı, hammadde eksikliği, daha ucuz ithalat imkanından kaynaklanan rekabet, güvenlik ve siyasi istikrar gibi faktörler sebebiyle hazır giyim sanayii gelişme imkanı bulamamıştır.

Üretimin büyük kısmı küçük ölçekli atölyelerde yapılmakta olup, ağırlıklı olarak geleneksel kıyafetlerden ibarettir. Toplam tüketimin çok küçük bir kısmı yerli ürünlerle karşılanabilmektedir. Giyim ürünlerinin büyük bir kısmı, özellikle genç nesil tarafından tercih edilen batılı ve modern tarzda kılık kıyafet ülkeye ithal edilmektedir. Özellikle Çin, Türkiye, Hindistan ve Bangladeş gibi ülkelerden gelen ürünler yoğunluktadır.

Irak'ta, özellikle Erbil, Bağdat ve Süleymaniye gibi şehirlerde, bazı yerel giyim ve tekstil üretimi atölyeleri bulunmaktadır.

IKBY (Irak Kürt Bölgesel Yönetimi) Bölgesi, daha yatırımcı dostu politikalar nedeniyle tekstil de dahil olmak üzere hafif üretim alanında Irak'ın diğer bölgelerine nazaran daha fazla yatırım almıştır.

- **Kamu Sektörü Fabrikaları:** Tarihsel olarak, Irak'ta, özellikle Musul ve Hilla gibi şehirlerde, birkaç devlet tekstil ve konfeksiyon fabrikası vardı. Bunlardan bazıları hala mevcuttur ancak genellikle güncelliğini yitirmiştir ve modernizasyon ve sermaye eksikliği nedeniyle düşük kapasitede çalışmaktadır.
- **Özel Sektör:** Geleneksel giyim (dishdasha, abaya ve jalabiya gibi) ve bazı Batı tarzı giysiler üreten az sayıda ancak artan sayıda özel giyim markası ve terzi bulunmaktadır. Bunlar genellikle küçük ölçekli operasyonlardır.

Ortalama Üretici Fiyatları

Irak'ta yerel üretimin sınırlı olması nedeniyle, üretici maliyetleri hakkında kapsamlı veriler bulunmamaktadır. İthal ürünlerin fiyatlandırmasında Türkiye'den gelen ürünler kalite algısı nedeniyle daha yüksek fiyatlarla satılmaktadır. Özellikle IKBY (Irak Kürt Bölgesel Yönetimi) genelinde Türkiye menşeli ürünler, kaliteli ve makul fiyatlı olarak algılanmakta ve pazarda tercih edilmektedir.

Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Irak giyim sektörü alanında, aktif sendikaların ve derneklerin varlığıyla, çalışma koşullarını iyileştirmek ve endüstri gelişimini teşvik etmek için kısıtlı da olsa ortak bir çaba vardır. Ülkede istikrar devam ettikçe, giyim sektöründe yatırım ve genişleme fırsatlarının artması muhtemeldir.

1. Tekstil ve Deri Endüstrileri Genel Sendikası Sendika, Irak'ta tekstil ve deri endüstrilerindeki işçileri temsil eden önemli bir sendikadır. Bağdat merkezli olan sendika, IndustriALL Küresel Sendikası'na bağlıdır ve işçilerin haklarını ve çıkarlarını savunmada önemli bir rol oynar.
2. Arap Tekstil Endüstrileri Federasyonu (AFTI) AFTI, Irak dahil olmak üzere çeşitli Arap ülkelerinden üyelerin yer aldığı bölgesel bir organizasyondur. Arap dünyasındaki tekstil endüstrileri arasında iş birliğini teşvik etmeyi, bilgi alışverişini ve endüstri gelişimini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır.
3. Irak İşçi ve Çalışan Hakları Gözlemevi Merkezi Basra'da olan bu kuruluş, giyim endüstrisindekiler de dahil olmak üzere Irak'taki işçilerin ve çalışanların koşullarını izler ve raporlar. zorlukları vurgulayan ve işçi haklarının iyileştirilmesi için savunuculuk yapan periyodik raporlar yayınlarlar.

Hazır Giyim Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Perakende Satış Kanalları

Irak'ta çok sayıda gayri resmi perakende mağazası, sokak pazarı ve ithal giyim satan çarşı bulunmaktadır. Bağdat, Erbil ve Basra gibi büyük şehirlerde bilindik bazı Türk markalarına ait mağazalar bulunmaktadır.

Mağazasında ağırlığı Türk markaları olan çok sayıda marka giyim eşyası, ayakkabı, kozmetik, aksesuar, çanta bulunan Türk müteşebbisler de pazardan önemli pay almaktadır. Bahse konu mağazalar büyük şehirlerde AVM'lerde ve işlek caddelerde münferit olarak faaliyet göstermektedir. Yerel toptancı ve distribütörlerin tedarik ettiği uluslararası markaların satıldığı butik mağazalar da mevcuttur. Gelir düzeyi daha düşük kesimlere hitap eden açık pazar yerlerinde de tekstil konfeksiyon ürünleri satışı yapılmaktadır. Ancak bu pazarlarda toptancılardan temin edilen daha düşük kaliteli oldukça ucuzu ürünlerin satışı yapılmaktadır.

Toptan Satış Kanalları

Irak'taki giyim sektörünün toptan segmenti, hem geleneksel pazar yerlerine hem de modern perakende satış noktalarına tedarik sağlamada kritik bir rol oynamaktadır. Ülkenin ithalata olan yoğun bağımlılığı nedeniyle toptancılar, uluslararası üreticiler ile yerel perakendeciler arasında bağlantıyı sağlayarak tedarik zincirinin önemli bir unsurunu oluşturur.

Temel Özellikler

İthalat Odaklı: Toptan giyim ürünlerinin çoğu Türkiye, Çin, BAE ve İran gibi ülkelerden ithal edilmektedir.

- **Büyük Şehirlerde Yoğunlaşmış:** Toptan satış merkezleri öncelikle Bağdat, Erbil, Süleymaniye, Basra ve Necef'te bulunmaktadır. Bu şehirler, daha küçük kasabalar için dağıtım merkezleri olarak işlev görmektedir.
- **Geleneksel ve Modern İş Modellerini Uygulayan:** Birçok toptancı çarşılarında ve ticari bölgelerde faaliyet göstermektedir, ancak lojistik depolarına ve dijital ticarete doğru büyüyen bir kayma vardır.

Toptan İş Modelleri

A. Doğrudan İthalat ve Dağıtım

Toptancılar malları toplu olarak ithal eder ve yerel mağazalara ve perakendecilere yeniden satarlar. Genellikle Türkiye, Çin ve BAE'deki üreticiler veya acentelerle doğrudan iş yaparlar. Bu iş modelinde peşin ödeme veya kısmi mevduat standarttır. Stok tutmak için depolar kullanılır. Erbil ve Bağdat'ın ticari bölgelerinde yaygındır. Kar Marjları Genellikle %15–30'dur, ancak kalite ve kategoriye göre değişebilir.

B. Gönderi ve Kredi Modelleri

Bazı durumlarda tedarikçiler, yeniden satıştan sonra ödeme yapan güvenilir perakendecilere gönderi veya kredi ile mal sunarlar. Temerrüt riski nedeniyle toptancı için risk daha yüksektir, ancak düşük likiditeye sahip küçük mağaza sahipleri arasında popülerdir. Nakit akışının sınırlı olduğu Güney Irak ve kırsal alanlarda yaygın bir modeldir.

C. Franchising/Acentelik Modelleri

Bazı toptancılar veya distribütörler bölgesel veya uluslararası markalar için özel acente olarak hareket eder. Markalarla sabit tedarik anlaşmaları imzalanır. Minimum sipariş miktarları (MOQ) ile toptan fiyatlandırma uygulamaları yaygındır. Markalaşma ve pazarlama üzerinde kontrol Franchiser Şirket uhdesindedir. Bu model daha organize ve istikrarlıdır, ancak sermaye ve disiplinli bir uyumluluk gerektirir.

D. Dijital B2B Toptan Satış

Çevrimiçi toptan satış platformları yavaş yavaş ivme kazanmaktadır. Facebook ve Instagram gibi platformlarda "toptan satış grupları" WhatsApp tabanlı sipariş alma uygulamaları da mevcuttur. Irak'ı hedefleyen bölgesel B2B portalları (örneğin, Alibaba aracılığıyla) da aktif olarak kullanılmaktadır.

Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

Hazır Giyim Sektöründe Irak'ın En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke (Birim Bin ABD Doları)

	Ülke Adı	İthalat Değeri (\$) 2024	Oran (%)
1	Çin	1,057,352	63.1%
2	Türkiye	549,191	32.8%
3	Hindistan	17,273	1.0%
4	<u>İtalya</u>	12,938	0.8%
5	Almanya	9,541	0.6%
6	ABD	5,880	0.4%
7	İspanya	4,643	0.3%
8	Pakistan	2,598	0.2%
9	Endonezya	2,084	0.1%
10	Birleşik Krallık	2,059	0.1%
	Toplam İthalat	1,675,824	100.0%

Kaynak Trademap (15/05/2025)

Irak 2024 yılı içerisinde yaklaşık 1,7 milyar ABD doları değerinde hazır giyim eşyası ithal etmiştir. Artan nüfusla birlikte ithalat yavaş da olsa artma eğilimindedir. 2024 yılı ithalat verilerine baktığımızda ülkeye gelen malların %63'ü Çin'den ithal edilmektedir. Yaklaşık %33'ü ise Türkiye'den giden ürünlerdir. BAE, İran, Hindistan, İtalya, Mısır başta olmak üzere birçok ülkeden ithalat yapılmaktadır. Bununla birlikte piyasayı domine eden Çin ve Türk malları dışında kalan kısım, ithal ürünler pazarından yalnızca %4-5 oranında pay alabilmektedir.

Hazır Giyim Sektöründe Irak'ın En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke (Birim Bin ABD Doları)

	Ülke Adı	İhracat Değeri (\$) 2024	Oran (%)
1	Türkiye	750	70.5%
2	Hollanda	135	12.7%
3	Fransa	46	4.3%
4	Almanya	37	3.5%
5	ABD	14	1.3%
6	İsveç	12	1.1%
7	Avusturya	8	0.8%
8	<u>İtalya</u>	8	0.8%
9	Suudi Arabistan	8	0.8%
10	İspanya	5	0.5%
	Toplam İhracat	1,064	100.0%

Kaynak Trademap (15/05/2025)

Kısıtlı üretim imkanlarına bağlı olarak Irak'ın hazır giyim ihracatı da oldukça düşük seviyededir. 2024 yılı içerisinde ülkenin hazır giyim ihracatı 1 Milyon ABD dolarının biraz üzerinde gerçekleşmiştir. Ülkenin ihracat pazarını ağırlıklı olarak Türkiye teşkil eder. Ülkemizi takiben 2. sırada Hollanda yer almaktadır. Bahse konu dönemde Fransa, Almanya, ABD gibi pazarlara da oldukça kısıtlı boyutta ihracat gerçekleştirildiğini görmekteyiz.

Hazır Giyim Sektöründe Irak'ın 2024 yılında Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Gümrük Tarife Kod	Ürün Adı	İthalat Değeri (Milyon \$)	Türkiye'den İthalatı (Milyon \$)	Türkiye'den İthalatının Payı
	Hazır Giyim	1,675.8	549.2	33%
621133	Sentetik veya suni liflerden: Erkekler ve erkek çocuklar için diğer giyim eşyası: Spor, kayak ve yüzme kıyafetleri; diğer giyim eşyası	121.6	121.6	1%
611030	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler ve benzeri eşya (örme veya kroşe) :	73.5	11.6	16%
620140	Erkek veya erkek çocuk için palto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anorak (kayak ceketleri dahil), rüzgarlıklar vb. eşya	65.7	2.8	4%
610910	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme veya kroşe) Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)	65	34.9	54%
620342	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç) Erkek/erkek çocuk için kısa pantolon, şort vs. Pamuktan	61.5	19.9	32%
610990	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme veya kroşe) Tişört, fanila, atlet, vb. giyim eşyası; dokumaya elverişli diğer maddelerden (örme veya kroşe) Pamuktan olmayan	58	20	34%
610343	Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, vb. (yüzme kıyafeti hariç) (örme veya kroşe) Erkek/erkek çocuk için pant., askılı tulum, kısa pant.ve şort sentliflerden (örme veya kroşe)	45.3	2.5	6%
610832	Kadınlar ve kız çocuklar için kombinezonlar, jüp/jüponlar, slipler ve külotlar, gecelikler, vb. eşya (örme veya kroşe) Kadın/kız çocuk için gecelik ve pijama; sentetik ve suni liflerden (örme veya kroşe)	42.2	10.5	25%
621430	Şallar, eşarplar, fularlar, kaşkollar, peçeler, duvaklar vb. eşya Şal; sentetik lifden	38.1	5.7	15%
620443	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç) Kadın/kız çocuk için elbise; sentetik lif	37.2	25	67%

Hazır Giyim Sektöründe Irak'ın 2024 yılında Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

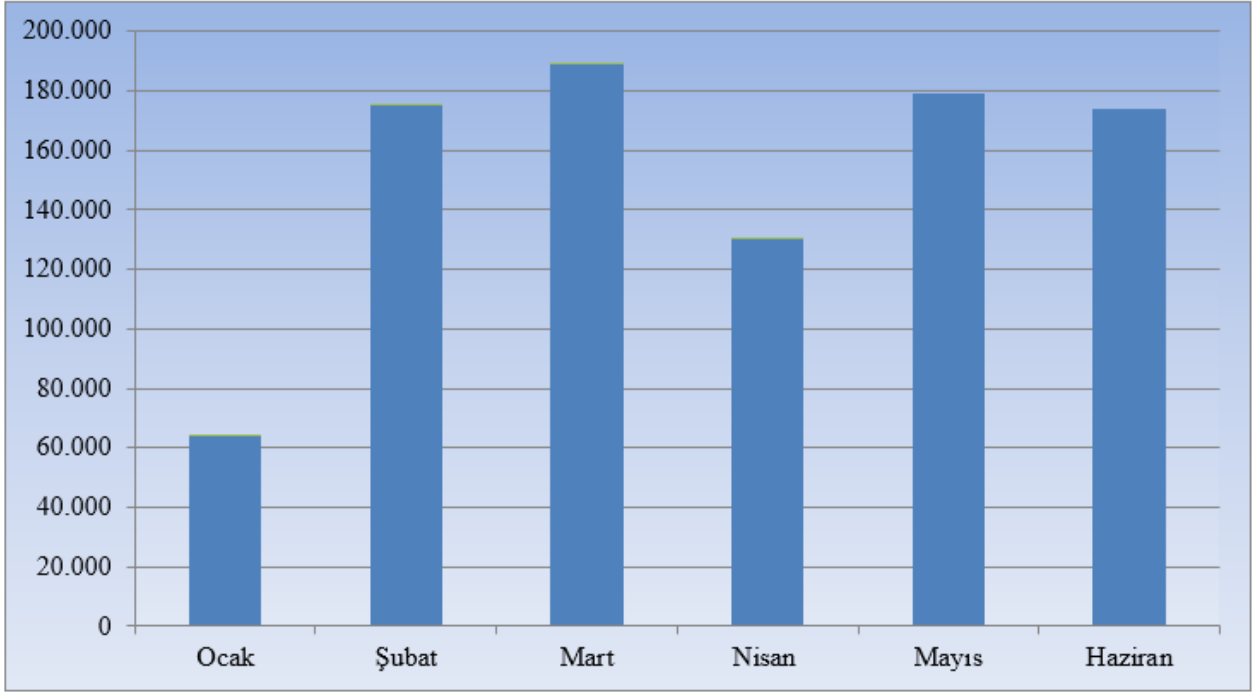
Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	İhracat Değeri (Bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (Bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı
	Hazır Giyim	742	1,030	72%
620342	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç) Erkek/erkek çocuk için kısa pantolon, şort vs. Pamuktan	96	102	94%
620319	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç) Erkek/erkek çocuk için takım elbise; dokunabilir diğer maddeden	0	92	0%
620462	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç) Kadın/kız çocuk için pantolon, şort vs. pamuktan	60	61	98%
610910	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme veya kroşe) Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)	36	46	78%
611020	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler ve benzeri eşya (örme veya kroşe) Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler vb. eşya; pamuktan (örme veya kroşe)	39	39	100%
620442	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç) Kadın/kız çocuk için elbise; pamuktan	16	39	41%
611030	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler ve benzeri eşya (örme veya kroşe)	34	34	100%
620520	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler Erkek/erkek çocuk için gömlek; pamuktan	30	30	100%
620443	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç) Kadın/kız çocuk için elbise; sentetik lif.	12	30	40%
610342	Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, vb. (yüzme kıyafeti hariç) (örme veya kroşe) Erkek/erkek çocuk için pant., askılı tulum, kısa pant.ve şort pamuktan (örme veya kroşe)	27	27	100%

Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer ve Miktar)

Sektörde Ülkemizin Irak'a İhracatı (1.000 \$)

	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	610910	Tişört, Fanila, Atlet, Kaşkorse Vb. Giyim Eşyası; Pamuktan (Örme veya Kroşe)	20,689	23,578	32,675	30,494	34,924
2	620442	Kadın/Kız Çocuk İçin Elbise; Pamuktan (Örülmemiş veya Kroşe Olmayan)	17,613	20,710	16,764	16,186	25,355
3	620443	Kadın/Kız Çocuk İçin Elbise; Sentetik Liflerden (Örülmemiş veya Kroşe Olmayan)	1,732	2,893	2,729	2,586	24,995
4	620449	Kadın/Kız Çocuk İçin Elbise; Dokunabilir Diğer Maddelerden (Örülmemiş veya Kroşe Olmayan)	5,004	5,480	10,106	28,041	24,450
5	610990	Tişört, Fanila, Atlet, Kaşkorse Vb. Giyim Eşyası; Dokumaya Elverişli Diğer Maddelerden (Örme veya Kroşe	25,058	27,100	20,018	24,621	20,020
6	620342	Erkek/Erkek Çocuk İçin Pantolonlar, Kısa Pantolonlar, Tulumlar ve Şortlar; Pamuktan (Örülmemiş veya	9,784	13,921	17,050	17,840	19,907
7	620520	Erkek/Erkek Çocuk İçin Gömlek; Pamuktan (Örülmemiş veya Kroşe Olmayan)	10,439	14,436	17,856	19,722	19,567
8	610442	Kadın/Kız Çocuk İçin Elbise; Pamuktan (Örme veya Kroşe)	39,347	32,588	26,563	16,397	18,613
9	610443	Kadın/Kız Çocuk İçin Elbise; Sentetik Liflerden (Örme veya Kroşe)	4,787	5,108	9,383	15,613	15,617
10	611020	Kazaklar, Süveterler, Hırkalar, Yelekler Vb. Eşya; Pamuktan (Örme veya Kroşe)	20,076	19,225	15,777	13,000	14,764
	TOPLAM		491,952	511,313	481,617	497,253	549,192

2025 ilk yarısında Van Irak ihracat verileri

Hazır Giyim Sektöründe İhracat Yoluyla Irak Pazarına Giriş

Sektör için Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Irak giyim sektörü, özellikle son yıllarda nispeten iyileşen istikrar ve ekonomik kalkınma atılımları ile büyümeye devam eden bir pazar olarak dikkat çekmektedir. Pazara girmek isteyen satıcılar için bazı şehirlerin demografi, ekonomik faaliyet ve tüketici davranışları nedeniyle daha cazip olduğunu söyleyebiliriz.

8 milyondan fazla insanı barındıran başkent Bağdat yüksek gelirli, orta sınıf ve fiyat duyarlı alıcıları ile her segmentten alıcı profiline sahiptir. Şehirde çok sayıda alışveriş merkezi, pazar (Al-Mansour Alışveriş Merkezi, Al-Nahda ve Shorja Pazarı vb.) ve giyim mağazaları mevcut. Küresel ve bölgesel moda trendlerini takip eden ve marka tercihleri olan kentsel tüketiciler pazarda yüksek talep yaratmaktadır.

IKBY başkenti olan Erbil Bağdat ve Basra gibi Irak'ın geri kalanıyla karşılaştırıldığında daha yüksek satın alma gücüne sahip bir şehirdir. Family Mall, Majidi Mall gibi alışveriş merkezleri uluslararası ve bölgesel markaları cezbetmekte olup modern bir perakende altyapısı oluşturmaktadır. Moda bilincine sahip genç nüfus pazarı avantajlı kılmaktadır.

Benzer şekilde eğitimli ve kültürel olarak yüksek profilli, moda farkındalığı yüksek bir nüfusa sahip olan Süleymaniye şehri de potansiyeli yüksek bir tüketim pazarı durumundadır.

Irak'ın yegane kıyı şeridinde yer alan limanı üzerinden ticaret de dahil olmak üzere Güney Irak'ın ekonomik kapısı konumundaki Basra şehri bölgedeki petrokimya endüstrisi ve ilişkili ekonomik faaliyetler sebebiyle oldukça zengin, alım gücü yüksek bir kesime ev sahipliği yapmaktadır. Bununla birlikte giyim de dahil olmak üzere mevcut mal ve hizmetlerin, yüksek kaliteli, iyi mal ve hizmetlere olan talebi karşılamaktan oldukça uzak olduğu söylenebilir.

Dini turizmi ile öne çıkan, her yıl milyonlarca ziyaretçiyi ağırlayan Necef ve Kerbela şehirleri de ağırlıklı olarak muhafazakar ve geleneksel giyim talebi yaratan yerel halk ve ziyaretçilerin canlı tuttuğu bir pazar teşkil etmektedir.

Sonuç

Pazar fırsatı var: Irak'ta hazır giyim talebi yüksek; Türkiye menşeli ürünler kalite –fiyat avantajıyla talep görüyor. Van coğrafi olarak avantajlı (kara taşımacılığıyla yakınlık gibi)

Öneri:

Van'daki tekstil atölyeleri ve küçük üreticiler küçük üretim kümeleri kurabilir. Standart kalite ve ortak marka etiketi uygulamasıyla küçük üreticilerin ihracat kabiliyeti artar. Hazır giyimde fason üretim yerine yarı markalı üretime geçmesi önerilir. Etiket, ambalaj, tasarımda Van kimliği kullanılabilir.

Faydalanılan kaynaklar: Ticaret Bakanlığı, TUIK

TİCARET BAKANLIĞI - <http://www.mot.gov.iq/index.php>

SAĞLIK BAKANLIĞI - <http://www.moh.gov.iq/index.php>

MALİYE BAKANLIĞI - <http://www.mof.gov.iq/Pages/MainMof.aspx>

PLANLAMA BAKANLIĞI - <http://www.mop.gov.iq/mop/index.jsp?&lng=en>

SANAYİ VE MADENLER BAKANLIĞI - <http://www.industry.gov.iq/index.php>

ELEKTRİK BAKANLIĞI - <http://www.moelc.gov.iq/index.php>

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI - <http://www.mofa.gov.iq/ab/>

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI - www.moi.gov.iq

COSQC - <http://cosqc.gov.iq/en/allnews.aspx?PN=1>

SU KAYNAKLARI BAKANLIĞI - <http://www.mowr.gov.iq/en>

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI - <http://www.motrans.gov.iq/index.php>

TARIM BAKANLIĞI - www.zeraa.gov.iq

YÜKSEK EĞİTİM BAKANLIĞI - <http://www.en.moheer.gov.iq/>

İMAR, İSKAN, BELEDİYELER ve KAMU İŞLERİ BAKANLIĞI - <https://mofa.gov.iq/en/IRAK>

BAKANLAR KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ -

<http://www.cabinet.iq/ArticlesBrowse.aspx?CatID=1>

PETROL BAKANLIĞI - [http://www.oil.gov.iq/index.php?](http://www.oil.gov.iq/index.php?name=News&new_topic=69)

[name=News&new_topic=69](http://www.oil.gov.iq/index.php?name=News&new_topic=69)

Ülkedeki yetkili kurum ve kuruluşlar ile iletişim bilgileri

